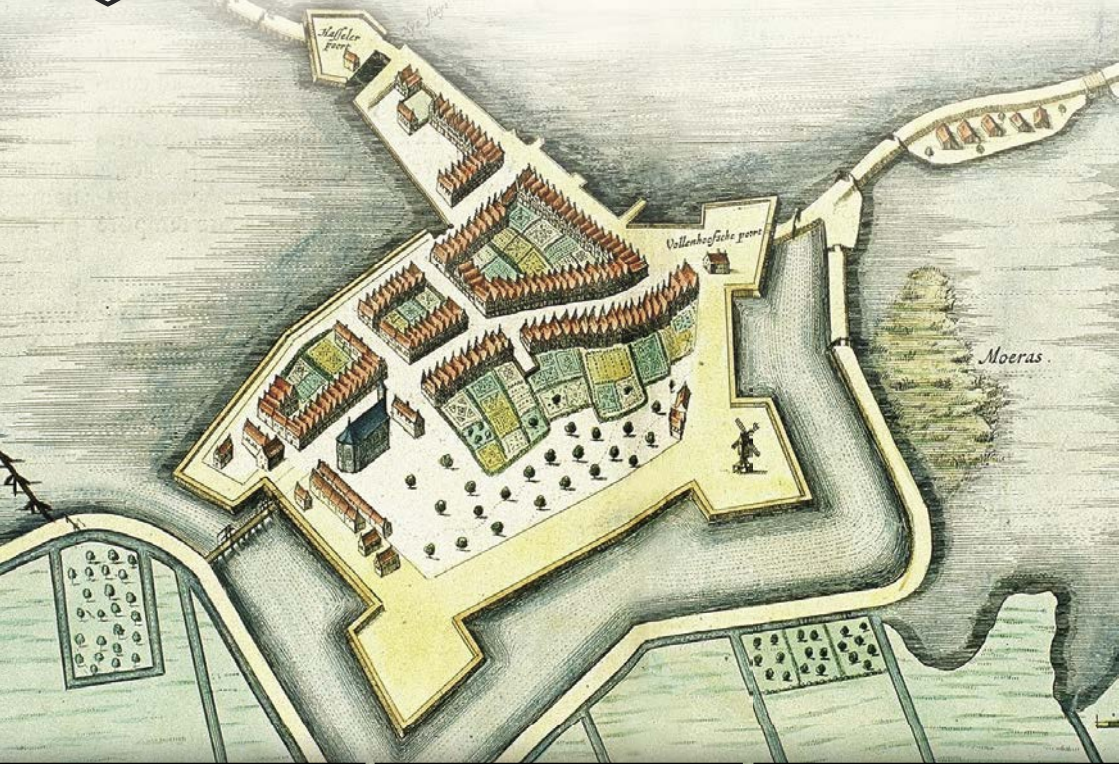

SLUZIGER KRONIEK

JAARGANG NR. 31 | NUMMER 90 | APRIL 2021

Tijdschrift van de Historische Vereniging Zwartsluis over de geschiedenis van Zwartsluis, Baarlo, De Velde, Zwartewaterklooster en Zandbelt en Schutsloot

www.historiezwartsluis.nl

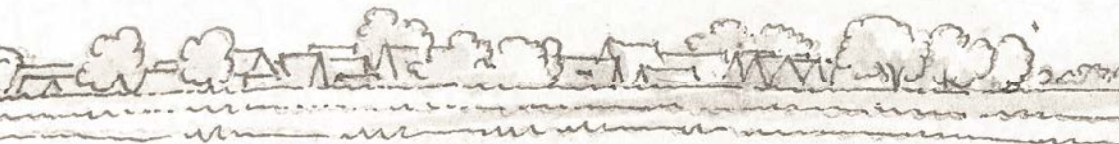
In Memoriam, Martin Schuite

Op 30 maart 2021 bereikte ons als bestuur het droevige bericht dat onze penningmeester Martin Schuite op 75-jarige leeftijd is overleden. Martin heeft voor de Historische Vereniging een rol van grote betekenis gespeeld. Ruim van tevoren had hij aangekondigd dat dit zijn laatste jaar als bestuurslid zou zijn. Dit mede vanwege zijn broze gezondheid. Zijn termijn liep af per 1 april aanstaande en dan was het, om zijn woorden te citeren: "Wel mooi geweest."

We hadden inmiddels een opvolger voor hem gevonden en hij heeft – als voelde hij zijn levenseinde naderen – zich bijzonder ingespannen om zijn opvolger in te werken en aan deze zijn taken al over te dragen. Eind maart nog nodigde hij de kascommissie uit bij zich thuis, om de boeken te controleren, dit in aanwezigheid van de nieuwe penningmeester.

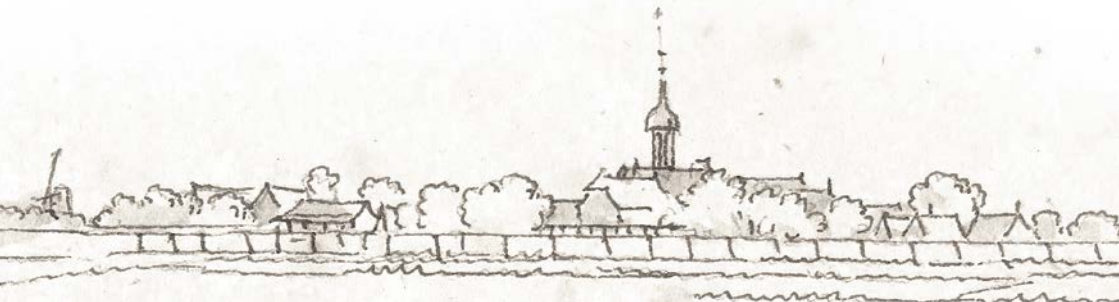
Dat de boeken klopten, hoeft geen betoog. Martin was secuur en consciëntieus in wat zijn verantwoordelijkheid was of wat hij tot zijn verantwoordelijkheid rekende. Niet altijd gemakkelijk voor zijn omgeving, opereerde hij vanuit een gewetensvolle motivatie. Martin Schuite werd per 2009 benoemd als nieuw bestuurslid en in 2010 als penningmeester. Ook heeft hij enkele jaren als vice- en interim-voorzitter de vereniging gediend. Martin heeft gefunctioneerd in verschillende gemeentelijke commissies, waarin HVZ een afgevaardigde heeft. Martin droeg ook de Sluispoort een warm hart toe. Hij deed daar zijn zegje in de 'commissie Jaarprogramma' en fungeerde als baliemedewerker. Hij toonde zich een warm voorstander van een integratie, als huisvesting, van de HVZ in de Sluispoort en stoorde zich aan de stroperige besluitvorming op dit vlak. Martin heeft zijn steentje bijgedragen in het project digitalisering van het foto- en documentenarchief van HVZ. Hij had groot besef van de Sluziger historie en gaf daar meermaals blijk van in vergaderingen. Zijn aftreden betekende al een verlies, maar nu is ons ook de mogelijkheid ontnomen hem als vraagbaak te kunnen blijven gebruiken. Ook de gemeenschap van Zwartsluis verliest in hem een betrokken persoon en kundig bestuurder, die tot zijn laatste snik is blijven inzetten. We zijn hem daar veel dank voor verschuldigd, evenals overigens aan zijn vrouw Geja en hun kinderen en kleinkinderen, die hem de ruimte boden onze gemeenschap te dienen. Dat hij moge rusten in vrede.

*Namens het bestuur,
Geert Doosje, voorzitter ad interim*

Inhoud

- 2 **Van de voorzitter**
Geert Doosje
- 3 **Van de redactie**
Robert Jansema
- 4 **Zwartsluis aan het Zwarte Water,
aan jou heb ik mijn hart verpand....**
Henk Brink
- 13 **Hoe Zwartsluis een stem in de ether kreeg
dankzij ROOZ**
Robert Jansema
- 18 **Middenposter**
- 20 **Zwartsluis ...de helft van m'n leven....
Mastenmakersstraat en Schuttevaerlaan**
Gerrit de Vries
- 27 **'Mijn eerste gemeente, een schot in de roos'**
Bernard Kobes en Robert Jansema
- 33 **Het ABC van Zwartsluis:
N is de Nieuwe Sluis, om zijn oudheid beroemd**

Van de voorzitter

Beste leden.

Onlangs ving ik op, dat het beter is, om oudere mensen een veilige omgeving te bieden, om daar structureel te verblijven – sommige ouderen hebben opgevat, dat ze in een asiel moesten – opdat de jeugd meer vrijheid zou kunnen krijgen en de economie weer op gang zou kunnen komen. Zelf heb ik me daar niet al te druk om gemaakt: het is maar een mening, waarbij niet nagedacht is over de consequenties. Toch zette mij dit aan het denken. Wat voor opvang mogelijkheid bestaat er eigenlijk nog voor mensen op leeftijd. Hoeveel jonge vrijwilligers zijn er eigenlijk beschikbaar, om hen bij te staan en openvallende plaatsen op te vullen. Meer dan tegenwoordig waren kerken vaste leveranciers van hulp, al dan niet diaconaal, maar de secularisatie had als bijkomend effect, dat zij al moeite genoeg hebben hun vrijwilligersorganisatie op orde te houden. Een trend is, dat veel jongeren fulltime werken, ook, om zelf ontspanning te vinden, moeten woekeren met hun spaarzame vrije tijd, opvang van hun kinderen et cetera en om die reden niet beschikbaar zijn voor vrijwilligerswerk. Het op sterkte brengen van het bestuur van de HVZ verliep ook moeizaam.

Gelukkig, zo schreef ik in de vorige uitgave al, zijn er toch wat jongeren, die de handschoen oppakken. Stefan Wienk heeft de penningmeesterstaken al op zich genomen. Ivo Eenkhoorn komt het bestuur versterken. Angelique Dokter wil hand- en spandiensten verstrekken. Daarnaast hebben we Thijs Oosterhof bereid gevonden om het beheer van het archief te blijven verzorgen, ook nadat hij als bestuurslid is afgetreden. Resteert nog de wens om de redactie van De Kroniek uit te breiden. Naast de nieuw aangetreden eindredacteur Robert Jansema zouden we nog graag twee personen aan de redactie toegevoegd zien. Verjonging en verbreding is daarbij het credo.

Historische besef en het belang daarvan inzien, is het belangrijkste criterium in onze zoektocht. Recent had ik nog contact met Herma Sybrand, vrijwilligers coördinator van de gemeente Zwartewaterland. Binnenkort gaat zij aandacht besteden in de gemeentelijke organen over het wel en wee van de HVZ en de behoefte aan “nieuw bloed” komt daarbij zeker aan de orde. We kampen al een jaar met een in uit de historie ongekend fenomeen. Beperkingen, veroorzaakt door het Coronavirus. Ook de viering van het 75-jarig herdenken van het einde van de bezetting 40-45 werd daarvan het slachtoffer. Misschien goed, om de feiten uit die tijd nog eens tot je te nemen: het relativeert misschien het ervaren van de huidige lasten.

We doen als bestuur onze uiterste best, om, zodra de situatie het toelaat, een ledenvergadering te beleggen. Op de agenda staat dan zeker het afscheid van Martin Schuite en Thijs Oosterhof en het formaliseren van de bestuurswijzigingen.

En hartelijke groet, mede namens het bestuur,

Geert Doosje, voorzitter a.i.

Van de redactie

Beste lezers,

Ook voor deze editie van de Sluziger Kroniek hebben we weer uitgepakt om u te informeren en entertainen met verhalen en weetjes uit het verleden. Dat is mede gelukt dankzij een aantal oud-Sluzigers die in de pen zijn gekropen. Denk bijvoorbeeld aan onze voormalige burgemeester Bernhard Kobes, Henk Brink en Gerrit de Vries. Terwijl je hun verhalen leest, worden de beschreven situaties in mijn gedachten direct omgevormd tot fantasierijke beelden. Terwijl ik er niet eens bij ben geweest? Herkent u dat?

Daarnaast ben ik voor u de archieven ingedoken om te kijken naar de beginjaren van de lokale omroep Zwartewater FM, destijds de ROOZ. Tot slot wil ik mij aansluiten bij de woorden van voorzitter Geert Doosje. De Sluziger Kroniek zoekt enthousiaste vrijwilligers die enkele keren per jaar verhalen willen maken voor dit tijdschrift. Heeft u gevoel voor taal, een luisterend oor en warm hart voor Zwartsluis? Dan drink ik graag eens een kop koffie met u in het onderkomen 'Achter de Wal' aan de Handelskade. Achterin deze editie treft u ons mailadres.

Voor nu wens ik u namens de redactie veel leesplezier toe met de negentigste editie van de Sluziger Kroniek.

Robert Jansema
Eindredacteur

Tot mijn vierde jaar speelde ik rondom ons huis op de stoep. Tegenover ons huis was hotel Roskam Met de uitbater Rozema (later Jan de Vries) en de ober/kelner Frits Knegt. De Kerkstraat (in de volksmond 'De Skaanse') was nog een drukke route waardoor de autobussen en vrachtwagens reden. Op 4-jarige leeftijd ging ik naar de Kleuterschool (Bewaarschool). Dat was van 1953 tot half 1956. De kleuterschool was gelegen aan het Singel naast de Nederlands Hervormde School. De school waar ook mijn zusje naar toe ging. Samen liepen we via de Schoolstraat langs de Openbare School en de Snipperfabriek van Klaas Huisman, de touwslagerij van de Gebr. De Groot en via de tonnen met snippers van de Snipperfabriek over het Ronde Bruggetje naar school. De hoofdleidster was juffrouw Wijtzes. Op het schoolplein van de kleuterschool was een grote zandbak met in het midden een grote kastanjeboom.

In 1955 bezocht ik de Nederlands Hervormde lagere school aan de andere kant van de Sportlaan, ook aan het Singel. Mijn eerste schooljaar op de Nederlands Hervormde school was onder leiding van juffrouw Brouwer. Een oudere onderwijzeres, die streng maar wel aardig was. Elke ochtend begon met gebed en het zingen van een lied. Wat mij altijd in herinnering is gebleven is het lied "De dag door Uwer gunst ontvangen is weer voorbij de nacht genaakt". We zongen dat aan het eind van de middag. Het hoofd van de school heette meester Ulehake. Hij had een zoon Peter, waarmee we na schooltijd vaak speelden in de grote tuin van de woning van de hoofdmeester. De opvolger van Ulehake was meester Bent. Een heel ander type. Hij had een dochter die piano studeerde aan het conservatorium van Hilversum. Ik stond vaak bij het hek van hun huis te luisteren naar de mooie pianomuziek die ze speelde. In de vierde klas zwaaide meester Horstman de scepter. Hij kon heel mooi voorlezen over de vaderlandse geschiedenis, over de Tachtigjarige Oorlog en over Willem van Oranje en prins Maurits. Meester Bent woonde in de villa naast de school met een grote tuin achter het huis langs de van der Meulenstraat. Hij had een hekel aan tuinieren. Echter, wanneer kinderen straf kregen op school, bedacht meester Bent, dan moesten ze in zijn tuin na schooltijd maar een uur onkruid wieden. Dat vonden de gestrafte kinderen nooit echt een straf en ik heb de indruk, dat meester Bent nooit veel heeft genoten van zijn aardbeien, en van zijn appels en peren. Die vonden gretig aftrek bij de gestrafte kinderen. Mijn boezemvriend was de zoon van bakker Bakker uit de Kerkstraat, Jouke Bakker. We speelden bij slecht weer in de bakkerij en bij mooi weer waren we te vinden op de Vlakte bij het zwembad of op de Havendijk. De Vlakte was voorheen het voetbalveld van de Zwartsluizer voetbalvereniging Heracles (later DESZ). Het voetbalveld lag in de uiterwaarden van het Zwarte Water en bij hoog water stond het nogal eens onder water. Het veld werd verplaatst naar een nieuw veld aan de Sportlaan. Het oude voetbalveld was een prachtige

speelplaats. We bouwden daar hutten en groeven daar tunnels van de ene naar de andere hut. Onze persoonlijke bezittingen werden niet meer thuis opgeborgen, maar op geheime plaatsjes in de hutten. Ook de Havendijk was zeer in trek als speelterrein. Aan het Zwartewater was het zwembad van Zwartsluis (waar nu het Hotel staat). Het natuurbad bestond uit drie baden: het diepe, het middel-diepe en het zogenaamde piere-badje. Zwartsluis ging daar tijdens mooie weersomstandigheden graag zwemmen. Als kleine jochies genoten we altijd van de kwajongensstreken van de wat oudere jeugd van Zwartsluis. Willem Vinke, Anne Schonewelle, die vanaf 'de Diek' over het pad naar het zwembad fietsten en met een bloedvaart met fiets en al het eerste bad in fietsten. Badmeester was eerst de besnorde ome Wout (met z'n vrouw) en later Willem van t Hooge. Laatgenoemde werd ingezet als badmeester in het kader van een werkgelegenheidsproject. Volgens mij kon de beste man zelf helemaal niet zwemmen. Wel heb ik bij hem het zwemmen geleerd. Droogzwemmen op een bankje en in het diepe bad met een touw om je middel leerde je de werkelijkheid kennen. Ik heb daar ontzettend veel lol gehad in mijn jeugd. Ook het polletje lopen in de zogenaamde trekaten was erg populair. Stapte je naast het polletje dan zakte je weg in het moeras. Je stonk van boven tot onder als je thuiskwam. Ik werd ook al op vrij jonge leeftijd lid van de Z.G.V. (Zwartsluizer Gymnastiekvereniging). We hadden gymnastiekles in het Nutsgebouw aan de Schoolstraat bij meneer Van der Heide uit Meppel. Later in het nieuwe gymnastieklokaal 'De Piek' aan de Arembergerstraat. Zondags gingen we 's morgens naar de Hervormde Kerk en daarna naar de Zondagschool Christophilus waar Joop Wink en Mien Tuin de leiding hadden. De Skaanse was altijd erg levendig. Ik kan me de vele oudejaarsavonden herinneren voor ons huis aan de Stationsweg. Veel Sluzigers verzamelden zich daar om elkaar om klokslag 24.00 uur een gelukkig nieuwjaar toe te wensen. Hendrik IJsselstein, die in de Molenstraat woonde, kwam met z'n accordeon de boel opvrolijken en tussen het vuurwerk door werd de polonaise gelopen. De plaatselijk politiemacht t.w. Wink (de Snoevert), Kolk en Woutje Wegenwacht (ik kan me alleen zijn bijnaam nog herinneren) hielden zorgvuldig een oogje in het zeil.

In de Kerkstraat hadden we een eigen drumband: 'het Hoefijzer' (1958). Alie Breman, tambour-maitre, Frank Nijboer, Jan de Graaf, Jouke Bakker en Henk Brink waren de trommelslagers. De trommels bestonden uit grote blikken van de Buismanfabriek. De tambour-maitre had een met koorden beklede tambour-maitrestok die bestond uit een bezemsteel met onderaan een lekke bal, omwikkeld met zilverpapier). Met deze buurt-drumband hebben we zelfs een Zwitserse krant gehaald. Een Zwitserse toerist /journalist die met de auto door Zwartsluis reed, vond het zo bijzonder en maakte een foto van de drumband. De foto is later aan ons toegestuurd. Op mijn achtste verjaardag kreeg

ik mijn eerste fiets. Weliswaar een tweedehandsje, maar wat was ik blij. Ik maakte fietstochten via het Bosch naar Baarlo, naar het Zwartemeerstrand van Jan van Loon bij de Kadoelen en naar de Stredam bij Wanneperveen. Het fietsje was echter dusdanig oud dat hij na een fietstocht plotsklap in tweeën brak. Geen nood, met mijn vader naar smederij Corporaal aan de Zomerdijk en die laste de fiets weer tot een mooi geheel. Menigmaal moest de rit naar de smederij worden gemaakt.

Henk Brink op de trommel in de Kerkstraat.

De wintermaanden konden echt koud zijn. Als het gevoren had dan waren de uiterwaarden van het Zwarte Water het eerst dichtgevroren. Op de fiets met m'n vriendjes er naar toe (ter hoogte van het Gemaal Kostverlorenzijl, richting Hasselt) en je schaatste totdat het donker werd. Als je aan het eind van de middag thuiskwam, dan stond de stampot boerenkool met worst te dampen op tafel en wat smaakte dat dan heerlijk. Wanneer de vorst doorzette schaatsten we op de Aremergergracht en op de kolk in Zwartsluis. Daar heb ik ook het schaatsenrijden geleerd. Achter een stoel met mijn vader als mijn leermeester. Vooral de dichtgevroren gracht was een prachtige plek. Wanneer het echt goed gevoren had, dan konden we schaatsen op de Aremergergracht en tochten maken naar Belt-Schutsloot. Er was een hotel-restaurant aan het eind van de Aremergergracht: 'Hotel Lubben'. Verderop in het dorp was café 'De Waterlelie'. Wanneer de Aremergergracht en het Belterwijde waren dichtgevroren, dan hadden deze twee etablissementen hoogtijdagen wat betreft de omzet van alcoholhoudende dranken.

Muziekvereniging Voorwaarts

Muziek heeft als een rode draad door mijn jeugdjaren in Zwartsluis gelopen. Hoewel we thuis niet echt muzikaal waren en niemand een instrument

bespeelde (behalve de blokfluit) was er toch wel een muzikaal sfeertje thuis. Mijn vader speelde een beetje op de citer, die hij van zijn ouderlijk thuis had meegekregen. Mijn moeder was lid van het Hervormde Kerkkoor en van een klein privé-koortje op woensdagavond, thuis bij mevrouw van Goor (mevrouw van Goor was onderwijzeres op de lagere school, haar man leraar Engels op de MULO. Ze woonden toen aan de Zomerdijk). Mijn zusjes waren lid van het kin-

Muzikanten vlnr. Henk Brink, Jan Poppen en Jouke Bakker.

derkoor van Rijk van Daltsen. Ik mocht als negenjarig jochie lid worden van muziekvereniging Voorwaarts te Zwartsluis. Dat was een bijzondere tijd. Ik ging samen met Jouke Bakker elke woensdag in de namiddag op klarinet-les bij Albert Breman, onze overbuurman in de Kerkstraat en tevens solo-klarinet-tist bij muziekvereniging Voorwaarts. De notenbalk werd ons geleerd door Evert Winter (Evert Stekien) die achteraan in het Groot Lageland woonde. Al snel mochten we meespelen in het grote korps en dat betekende dat we een uniform kregen aangemeten en ook mee moesten lopen met marsen op straat. Wanneer iemand mij vroeg wat voor instrument ik bespeelde, dan antwoordde ik steevast 'de Karekiet' in plaats van de klarinet. Dit heeft mij nog lang 'achtervolgd'. Voorwaarts oefende in een gedeelte van de oude Openbare school aan de Schoolstraat. (later in een lokaal boven de gymnastiekzaal aan de Arembergerstraat). Ook begonnen van daaruit de muzikale rondgangen door Zwartsluis. Ik trok veel op met Jouke Bakker en Jan Poppen. Steven Overdelinde, die samen met zijn zussen Jo en Jantje op de hoek Kerkstraat/Schoolstraat woonde (later kwam hier cafetaria Prins) gaf altijd het startsein van vertrek voor de muzikale rondgang door Zwartsluis. Jan Blei, (later Dirk Maandag) was voorzitter van de vereniging. Hij zorgde samen met zijn bestuur voor een goede sfeer en discipline in het korps. Elk jaar gaven wij een concert in gebouw Vrede.

De dirigent was in mijn eerste periode de heer Savekoul. Een kundig dirigent, die Voorwaarts tot goede prestaties kon brengen. Het stokje werd daarna overgenomen door Albert Hoekman uit Genemuiden. Ad-interim fungeerde Albert Berman als dirigent. Op Koninginnedag ging de drumband van Voorwaarts met een aantal trompettisten 's ochtends om zes uur een rondgang maken door Zwartsluis. Bedoeling was om de bevolking wakker te maken. De rondgang trok altijd veel bekijks van de jeugd. Daarna werd er met het hele korps een aubade gegeven aan burgemeester de Koning aan de Nieuwesluis en werd gezamenlijk het Wilhelmus gezongen. Ik ben lid gebleven van Voorwaarts tot ik in 1970 uit Zwartsluis vertrok.

Naar het voortgezet onderwijs

Eind augustus 1962 bezocht ik voor het eerst het voortgezet onderwijs t.w. de MULO in Zwartsluis. Op de MULO leerde ik veel andere leerlingen kennen, onder andere uit Genemuiden. In de winter gingen we, wanneer er net niet genoeg ijs lag om te schaatsen, zogenaamd 'taaien op de Piepert'. Het was dan de kunst om met veel mensen tegelijk over het ijs te lopen en er niet doorheen te zakken. Uiteraard gebeurde dat maar al te vaak. Ook de gracht bij het bruggetje was zeer in trek om te taaien. In vakantietijd deed ik vakantie-werk in de Buismanfabriek. We zaten aan een lopende band waar de blikjes

Schooljongens op de Sportlaan. 3e rechts Henk Brink.

Buisman op stonden en voorbijkwamen. In elk busje moest een lepelkje worden gezet. Met z'n drieën op een rij, zodat er niet een busje werd gemist. Er was er maar een die dat heel snel kon, namelijk Dirk Kalverla. We zorgden er voor dat Dirk zo lang mogelijk als eerste in de rij zat. Wanneer je naast Dirk zat, dan had je eigenlijk maar weinig te doen.

DESZ met staand, 2e van rechts Henk Brink.

In die vier jaren MULO had ik vaste vrienden. Driekus de Goede en Jan de Graaf waren mijn klasgenoten en mijn voetbalmaatjes. Ik was intussen lid geworden van voetbalvereniging DESZ (Door Eendracht Sterk Zwartsluis) en voetbalde ik in eerste instantie bij de B-junioren. Later bij de A-junioren. Training kregen we van Willem Volken en Henk Tuin. Elke zaterdag speelden we competitiewedstrijden. De thuiswedstrijden op het voetbalveld aan de Berkenlaan. Menigmaal kwamen we onze Genemuider klasgenoten die voetbalden bij Sportclub Genemuiden als tegenstander tegen. Dat waren hele gevechten en uiteraard als je gewonnen had, was je 's maandags het eerst op het schoolplein om te laten zien dat je toch echt de beste was. Ik speelde altijd linksbuiten. Geert Doosje was rechtsbuiten en we hadden een prachtig elftal. Met Driekus de Goede en Jan de Graaf was ik elk vrij uur te vinden op het voetbalveld van vv. DESZ aan de Sportlaan.

Toen er nog weinig televisie was in Zwartsluis werden de voetbalwedstrijden die op TV uitgezonden werden van het Nederlands elftal bekeken bij de Radio- en TV winkel van Jan de Goede in de Kerkstraat. Hij had een televisie in de etalage van zijn winkel staan. Het stond bomvol kijkers in de Kerkstraat. Het was ook de begintijd van de Beatles, de Rolling Stones en de Bee Gees. We hadden veel 'fuijjes' en kwamen vaak bijkletsen en muziek luisteren in de zaak van Koos Slurink aan de Handelskade. Koos was zanger bij de regionale band The Mops en het was er altijd gezellig. Ook de hangplek in het portiek van bakker/cafetaria Leeuw (hoek Stationsweg/Marktstraat) was een gewilde plek om de wereldse zaken door te nemen. De cafetaria van Joop en Maria van Hezel, hoek Kerkstraat/Schoolstraat was een favoriete ontmoetingsplek.

Vlnr. Henk Brink, Roelof Moorman, Tineke de Vries, Driek de Goede, Jan de Graaf, Geke Slurink en Gerrit Slurink.

We hadden een vast vriendenclubje: Roelof Moorman, Tineke de Vries, Jan de Graaf, Driekus de Goede, Geke Slurink en Gerrit Slurink.

Een sneeuwwitje (Seven-Up met een scheutje bier) en later een pilsje waren gewilde drankjes. De jukebox was gevuld met de meest nieuwe nummers. Donderdagmiddag hadden we op school een vrije middag. We gingen dan biljarten in Hotel Roskam of bij Frits Jansen in zijn café (Lassche) aan de Stationsweg.

Rond 1965 ontstond er in Zwartsluis een beweging die de jongeren meer bewegingsvrijheid wilde geven. Het waren tot dusver veelal de kerkbesturen (NH-kerk en Gereformeerde kerk) die bepaalden wat goed was voor de jeugd. Onder leiding van de heer Hendrix werd Beatclub Blacklock in het leven geroepen. We organiseerden dansavonden in het Nutsgebouw in de Schoolstraat met live-muziek van de plaatselijke band (The Mops) met zanger Koos Slurink, gitarist Freddy Rozeboom, basgitarist Klaas Beens en drummer Jaap Eenkhoorn. Klaas en Jaap kwamen uit Genemuiden. Het Nutsgebouw werd geëxploiteerd door de Hervormde Kerkgemeenschap. In eerste instantie mocht er niet gedanst worden. Jan Knobbe, de beheerder van het gebouw was hier altijd erg streng in. Maar dit was niet lang vol te houden. Al snel

werden de teugels gevierd en mocht er gedanst worden. Hoogtepunt van het bestaan van de Beatclub was een grote dansavond (1966) in de Noord-Westhoek hallen met Armand, de Eindhovense protestzanger, die met zijn lied 'Ben ik te min' heel populair was in ons land. Ook de Sandy-coast uit den Haag met 'Subject of my thoughts' bracht de zaal in vervoering.

Mijn werkzame leven startte in 1966. In Zwartsluis was gevestigd Tapijtfabriek N.V. Nekeman (later Interfloor). Bij Nekeman werd kokostapijt gegeven en verkocht waarbij later een groothandel kwam voor synthetisch- en wol tapijt. Voor uitbreiding van het kantoorpersoneel zocht Nekeman een kantoorbediende voor de financiële administratie. Bert Kampherbeek, procuratiehouder bij de N.V., kwam bij mij informeren of dat misschien niet iets voor mij was. Ik heb daar niet lang over hoeven na te denken. Een baan, eigen salaris en dus zakgeld en tevens de mogelijkheden om op kosten van de N.V. verder te studeren. Ik was 18 jaar oud en stond ook nog volop in mijn jeugd jaren. Met veel plezier heb ik daar twee jaar achter de factuureermachine gezeten en op de verkoopafdeling gewerkt in het grote magazijn. In het magazijn werkten onder andere Hoege Heetebrij, Evert Moorman, Wim Doosje, Geert Mooiweer, Henk Aarten en Roelof Moorman. Een hechte club werknemers. In 1970 ben ik vertrokken naar Genemuiden. Achtereenvolgens gewoond in Papendrecht, Gorinchem, Bussum, Amersfoort, Aruba, Eindhoven en nu woon ik in IJsselstein met mijn partner Marianne. Eerst werkzaam voor de overheid en later als senior-adviseur bij een adviesbureau. Tussentijds nog in de politiek actief geweest als raadslid en wethouder in Amersfoort en wethouder in Eindhoven.

Na het overlijden van mijn moeder, die in een aanleunwoning in het bejaardencentrum woonde, kom ik niet zo vaak meer in Zwartsluis. Zwartsluis blijft echter altijd een warme plek in mijn hart behouden met de mooiste jeugderinneringen.

Henk Brink

Hoe Zwartsluis een stem in de ether kreeg dankzij ROOZ

Voor veel Sluzigers is het al jaren een bekend geluid op de radio: Zwartewater FM. De lokale omroep van de gemeente Zwartewaterland heeft een rijke geschiedenis. Daarvoor gaan we terug naar 1980, het oprichtingsjaar van de ROOZ.

De ROOZ begon als Regionale Omroep voor Ouderen en Zieken. De stichting was actief in de kop van Overijssel, Zuidwest Drenthe, Zuidoost Friesland en de Noordoostpolder. Vanaf 1980 werden in de studio te Steenwijk wekelijks radioprogramma's gemaakt die vervolgens op cassetteband werden gezet. Leden kregen die cassettebandjes dagelijks thuisbezorgd en konden zo werd men voorzien van muziek en informatie uit eigen streek.

Al snel merkte de ROOZ in Steenwijk dat er veel vraag was naar de programma's. Het maken van extra bandjes, plaatsgebonden programma's en nieuwe programma's zou meer menskracht, tijd en geld gaan kosten. Daarom besloot de stichting om ook een onderkomen in Zwartsluis te willen realiseren.

In februari 1981 werden daartoe de eerste stappen gezet middels een advertentie waarin werd gevraagd naar vrijwilligers. Aangezien de omroep zich in eerste instantie voornamelijk richtte op ouderen en zieken, werd De Schans als uitvalsbasis gekozen voor de nieuwe studio.

Nadat er voldoende vrijwilligers gevonden waren moest er 5000 gulden bij elkaar worden geharkt om de nieuwe studio te realiseren. Onder andere de 27-MC vereniging onder leiding van Marie Ketellapper hielp via een 'bak-bingo' om dat geld in te zamelen. In november van 1982 was er, mede door subsidie van de gemeente Zwartsluis, genoeg geld om een Sluziger vestiging te openen van de ROOZ, een omroep die op dat moment 1200 betalende leden telde. Mevrouw Zwaantje Dekker-Schurink en burgemeester Smit openden vervolgens samen de studio in de Schans. Later kreeg ook Emmeloord een eigen studio.

Jaren verstreken en de ROOZ werd populair, onder voornamelijk senioren, in Zwartsluis en omgeving. Met lokale programma's voorzag de omroep in een behoefte. De programmamakers in Zwartsluis maakten in eerste instantie bandjes die door de hele regio uitgedeeld werden. In een later stadium werden er ook programma's opgenomen die zich voornamelijk richtten op Zwartsluis.

De ROOZ-studio in De Schans in de tijd dat men nog opnames maakte met cassette-bandjes. Hier is Gerard Kampherbeek in gesprek met minister Jan de Koning (CDA), een geboren Sluziger.

Eind november 1985 worden de eerste balletjes opgegooid om de ROOZ-afdeling in Zwartsluis zelfstandig te maken. Omdat de afdeling Zwartsluis steeds meer 'Sluziger' programma's ging maken, voelde het bestuur dat de band met de 'moeder' in Steenwijk verslapt was. Ook gerommel binnen het bestuur in Steenwijk zorgde voor ergernissen in Zwartsluis. Daarnaast gingen 'Sluziger inkomsten' naar de overkoepelende organisatie in Steenwijk. Er werd begin 1986 een werkgroep opgericht met als doel het zelfstandig maken van ROOZ Zwartsluis.

Het is in het najaar van 1986 dat de Sluziger ROOZ-afdeling, bestaande uit Gerard Kampherbeek, Zwaantje Dekker, Wim Hansma, een vergadering houdt in Hotel Roskam. De afdeling in Steenwijk erkende de verslapte band en zo werd besloten dat de tak in De Schans zelfstandig zou worden. De ROOZ Zwartsluis ging vanaf 1 oktober 1986 verder onder de naam Radio Omroep Organisatie Zwartsluis, in plaats van Regionale Omroep Ouderen en Zieken.

Onder leiding van een nieuwe bestuur was de ROOZ Zwartsluis een feit. Dit bestuur bestond uit J. Kootstra (voorzitter), H. De Vries – Mast (secretaresse), W. van Eijken (penningmeester), A. Driessen (algemeen bestuur), Z. Dekker-Schurink (programma's), W. Hansma en R. Dekker (techniek) en W. van Veen (bezorging). In eerste instantie werden er nog programma's opgenomen en via cassette rondgebracht vanuit De Schans. Maar op de achtergrond werd al hard gewerkt aan een grotere studio.

Na een zomer van voorbereiding werd deze op

De opening van de nieuwe studio aan het Westeinde.

De ROOZ harkt geld binnen aan de Berkenlaan. Waar legt de koe haar vlaai?

20 november 1987 in gebruik genomen door mevrouw G. Vinke – Beens, wethouder van Welzijn. Het voormalige gebouw van de IJsselcentrale aan het Westeinde diende voortaan als studio. Ook werd er een Open Huis georganiseerd voor leden en andere belangstellenden. De ROOZ bleef programma's maken zoals ze altijd deed.

In de jaren nadat de organisatie zelfstandig was geworden kreeg het veel leden. Ruim 1000 inwoners uit Zwartsluis en omgeving waren eind jaren '80 trouwe luisteraar van de ROOZ. Het bestuur sprak de wens uit een lokale omroep te willen worden zodat de radiozender ook op de kabel en de FM mocht uitzenden. Ondertussen wist de omroep heel Zwartsluis te voorzien van muziek en informatie. Het idee dat de omroep enkel voor zieken en ouderen programma's zou maken was verleden tijd. Na vijf jaar zelfstandig bandjes maken werden in 1993 de eerste acties op touw gezet om de benodigde 30.000 gulden op te halen voor een kabel- en FM-frequentie.

Onder het motto 'Help ROOZ de lucht in' werd op 2 oktober 1993 een grote actiedag gehouden om de benodigde gelden in te zamelen. Op het grasveld aan de Berkenlaan werden 400 vakken van 1 vierkante meter uitgetekend. Voor 10 gulden kon men een deelnamebewijs scoren waarna vervolgens een koe werd losgelaten op het voormalige sportveld. Degene in wiens vak zijn koe als eerste een vlaai zou leggen, ging er vandoor met 500 gulden.

Bijna een jaar later, in op vrijdag 15 september 1994, is alles gereed en gaat 'Radio Zwartsluis' uitzenden op de 107,30 MHz en via de kabel op 102,00. Van vrijdag tot en met zondag kunnen Sluzigers, dankzij inzet van de gemeente, luisteraars en bedrijven, luisteren naar een breed aanbod aan muziek en informatie. Opmerkelijk is dat hier voor de eerste keer de naam 'Zwartsluis Actueel' opduikt, niet als nieuwswebsite maar als radioprogramma.

In juli 1995 wordt na 13 jaar het laatste cassettebandje uitgegeven. De omroep wist namelijk nog bandjes te distribueren aan luisteraars die uitzendingen hadden gemist. In de jaren daarna blijft de omroep aan de weg timmeren. Opmerkelijk was nog de Koek-en-zopie actie in het najaar van 1996. Uit een artikel blijkt dat toenmalig GPV-raadslid Roel Huls kritiek had op de plaatselijke politie nadat ze een medewerker van Radio Zwartsluis bekeurd hadden. De koek-en-sopiewagen reed met verkeerd kenteken en dat leverde een boete op. Dit ging ten koste van de clubkas.

In 1997 zendt Radio Zwartsluis ook de eerste gemeenteraadsvergadering uit vanuit het Sluziger gemeentehuis. In het najaar van 1998 komen de eerste gesprekken op gang met lokale radiomakers uit Hasselt en Genemuiden op gang. Een gemeentelijke fusie zat er aan te komen en vanuit de overheid werd bepaald dat er per gemeente een gezamenlijke omroep moest komen. In oktober 1999 vierde Radio Zwartsluis haar lustrum door 40 uur live radio te maken.

Ondertussen moest men zich ook gaan klaarmaken voor een nieuw onderkomen. Radio Zwartsluis zou namelijk in het najaar van 2000 haar intrede doen in het toen gloednieuwe Kulturhus. Die overstap maakte men niet voor niets, in 2001 fuseerde Radio Zwartsluis met de lokale omroep van Hasselt en Genemuiden tot Zwartewater FM, het station dat 21 jaar later nog steeds uitzendingen maakt vanuit het voormalige Kulturhus.

Robert Jansema

De nieuwbouw van het Kulturhus, even later zou 'Zwartewater FM' zich hier vestigen.

Op de foto ziet u de boerderij van Arend ten Klooster. Hij woonde met zijn gezin aan het Westeinde 8 en had een eindje verderop de boerderij staan. Deze kolk ligt er nu nog steeds, inmiddels ligt begraafplaats Barsbeek aan deze kolk. De kolk stond in verbinding met de Arembergergracht, waardoor de familie regelmatig een lekkere paling uit het water haalde. Na een ruilver-

kaveling kreeg de familie Ten Klooster een stuk grond met boerderij onder aan de dijk richting De Noorde. Dat werd, na het overlijden van vader Arend, voortgezet door zijn schoonzoon en oudste dochter. De afgebeelde boerderij ging eind jaren zestig tegen de vlakte.

Zwartsluis ...de helft van m'n leven..... Mastenmakersstraat en Schuttevaerlaan

In een vorige editie van de 'Sluziger Kroniek' kon u lezen van mijn eerste levensjaren in Zwartsluis, hier het vervolg dat in dat verhaal werd aangekondigd.

Maar eerst even een tussenvoegsel, een soort intermezzo. Nadat deel I werd gepubliceerd kwamen er reacties op die Sluziger Kroniek bij de redactie binnen, waarvan er één op dat deel dat over de Mastenmakersstraat ging. Het was een reactie van een ex-bewoner, namelijk van Frans Visser, nu 87 jaar oud. Om de reactie niet te 'beschadigen' kopieer ik hem vanaf de email;

L.S.

Met grote interesse heb ik de persoonlijke verslagen van de heren de Vries en Greveling gelezen in no. 89 van de Sluziger Kroniek. In het bijzonder werd ik getroffen door de bijdrage van de heer de Vries. Ik heb ook in de Mastenmakersstraat gewoond echter wat eerder dan de heer de Vries. Ik ben namelijk geboren in 1933.

Eind twintiger jaren van de vorige eeuw kochten mijn vader J. Visscher met zijn broer Jakobus (Jac) het Café-Logement (zie foto op pagina 21) In het woongedeelte ging mijn oom Jacobus met zijn vrouw Grietje van der Stouwe wonen en de gelagkamer werd de werkplaats voor de vervaardiging van de vaarbomen en haakstokken etc. Zij zijn de crisis jaren doorgekomen. Achter de werkplaats van buurman Peuk was de werf voor het maken van de masten.

In mijn herinnering maakte Andries Peuk ook de stokjes voor de kwastenfabrieken in Zwartsluis. Die stokjes moesten glad geschuurd worden, wat erg veel stof opleverde. Tussen de werkplaat van Peuk en de woning van Harm Schonewelle was nog een schuurtje waar Baaije Vinke zijn haringkar had staan.

Ook ik heb veel zweetdruppels gelaten bij het lossen van schepen met hout uit Noorwegen. De houtopslag grensde aan de steiger en wanneer het per schip aankwam werd het direct rechtop gezet in het rek en lengte bij lengte. Later kwam het ook met de vrachtauto.

Begin vijftiger jaren vertrok mijn oom Jacobus Visscher met zijn gezin naar Canada en zette mijn vader, Jan Visscher, alleen de zaak voort. Wij zijn toen verhuisd van de Sluisstraat naar de Mastenmakersstraat en woonden toen dus bij de mastenmakerij. Aangezien geen van mijn broers en ook ik geen interesse hadden om dit toch wel zware beroep uit te oefenen besloot mijn vader de boom- en mastenmakerij te verkopen. De familie Buit bleek interesse te hebben en Jaap Buit Houtindustrie BV nam de zaak over terwijl mijn ouders de woning Sportlaan 2 kochten van de familie Buit. Daar hebben ze gewoond tot na het overlijden van mijn vader in 1971. Moeder is toen vertrokken naar Genemuiden waar ze in dezelfde straat woonde als mijn zuster. Wellicht kan de heer de Vries in deel twee van zijn verhaal mijn bovenstaande herinneringen meenemen.

*Met een hartelijke groet,
Frans Visscher.*

Hier ontstaat vermoedelijk een nieuw verhaal, in een nieuwe Sluziger Kroniek, over een oude herinnering in de Mastenmakersstraat! Maar nu verder met deel II.

Ik zat nog op de MULO toen de 'activiteiten' in Zwartsluis ineens ophielden. Na de mislukking op die school hadden mijn ouders bedacht dat een school waar mijn vader op was geweest, ook wel iets voor mij zou zijn, een schippers-internaat. Dus daar zat ik toen zomaar niet op een schippers-internaat, maar op een internaat voor slechtlerende jongens in Culemborg. Dag eilandjes, dag sloep! Eéns in de maand een weekend naar huis, dat was het. Maar na ongeveer een jaar ging het leren zo goed dat ik de schade, opgelopen op de MULO in Zwartsluis, weer had goedgeemaakt, dat ze vonden dat ik wel weer terug kon komen. Maar ik verviel weer terug in het oude, wat nu? Misschien was een technische opleiding wel iets dat me interesseerde, dus op naar Zwolle, naar de 'School voor Scheepswerktuigkundigen'(S.v.S.). Het was toen

nog zo dat brildragers voor varen niet in aanmerking kwamen voor een 'dekfunctie', bijv. een beroep als stuurman o.i.d., anders hadden m'n ouders mij wel aan boord geplaatst: pa bezat toen al twee schepen en kon best een goedkope kracht gebruiken. Dit was ook de tijd dat ik bij Jaap Buit m'n zakcentje ging verdienen, ik kreeg immers een brommer om naar Zwolle te kun-

nen, maar die benzine, tja. We bleven natuurlijk niet alleen naar Zwolle op en neer rijden, de zaterdagavonden kregen vanaf dat moment ook een andere invulling. Op de S.v.S. ging het al niet veel beter dan op de MULO. Maar ja, wat wil je, als je in de week voor het schoolexamen ook je rijexamen theorie moet doen, geef ik je te raden..... Ik slaagde voor m'n rijbewijs met lof en 't had me maar f 100,= gekost! En het schoolexamen? Ja, gezakt. M'n ouders waren er niet direct blij mee! Of die andere keer, toen m'n oom Wicher kwam buurten met de vraag of ik niet wat voor hem wilde doen, met als gevolg dat ik een dagje 'vrijaf' van school nam. Hij had een stuk land op de 'Olde Maten' liggen, 1300 m lang en 700 m breed, grenzend aan het 'Conradkanaal'. Daarvan was op één perceel, zo'n 500 meter van het kanaal verwijderd, het hooi zover dat het, na een schudbeurt, wel aan 'hoppers' gezet kon worden. Het was 's ochtends nog mooi weer, maar 't begon allengs meer en meer broeierig te worden: 's middags was het hooi zover dat de zaak aan hoppers geschoven kon worden, toen de hel losbrak. Een onweersbui, met machtig veel wind erin, die al het mooi gedroogde hooi van het land af woei en in het kanaal deponeerde: straf voor de zonde en lik op stuk! En oom Wicher, die kwam om vier uur, na de bui, even kijken en lachte zich rot!

Koninklijke Luchtmacht

Ik had de dubbele tijd nodig, 4 jaar, om m'n einddiploma S.v.S. te halen, maar daarna ging het als een speer. De volgende diploma's haalde ik verreweg binnen de gestelde tijd en ik kon het door de maatschappij, Smit Internationale Zeesleep- en Bergingsbedrijf, verstrekte studieverlof mooi gebruiken voor de volgende studie. Tijdens de varensperiode stond Zwartsluis op een laag pitje. Van m'n periode op zee wil ik nog wel het een en ander vertellen maar dan in een latere editie van de Sluziger Kroniek. Destijds gold de regel dat als je tot je 27e bleef varen, je daarna vrijgesteld was van Militaire Dienst. Daarvan heb ik gebruik gemaakt, maar dan in omgekeerde zin. Toen ik ging varen had ik al serieuze verkering en had beloofd dat ik zou stoppen met

varen als mijn diensttijd erop zat. Maar tegen die tijd nam de werkloosheid aan de wal steeds meer toe en we besloten eerder te stoppen, op m'n 26e, zodat de overheid, omdat ik nog dienstplichtig was, me nog in dienst móest nemen. We solliciteer-

den op een 4 jarig KVV-contract bij de Kon. Luchtmacht, zodat ik dan intussen wat kon gaan studeren wat me wel wat leek: maar ja studeren en wat? Na een jaar militaire opleiding in Gilze Rijen en een technische opleiding aan de LETS (Luchtmacht Elektronische en Technische School) in Arnhem, werd ik uiteindelijk op vliegbasis Leeuwarden geplaatst. Daar nog drie jaar aan de 'Starfighter' gesleuteld en kon ik dan gaan studeren, maar het liep weer anders. Terwijl ik in Gilze Rijen de militaire opleiding deed werd er thuis aangebeld door twee militairen, die kwamen vragen waar ik gebleven was, ik was immers gestopt met varen 1? jaar geleden?! Nou, ik zat toch gewoon in Militaire Dienst! Ik was zo'n beetje de enige die daar op de basis op kamers zou gaan wonen, dus daar was weinig lol aan. Ik ben toen op-en-neer gaan rijden, drie jaar lang Zwartsluis - Leeuwarden vice versa, en studeren? Hò maar.

De Vrolijke Keuken

Maar na Leeuwarden kwam de Heuga Tapijt in Steenwijk. Toen werd ik gevraagd om met mijn accordeon begeleider van het 'Huisvrouwenorkest De Vrolijke Keuken' te worden: hun begeleider Wim Jalink hield ermee op, hij ging verhuizen naar Noorwegen. Het hield in dat we elke week een repetitie hadden bij 'Van de Belt en Van der Stouwe' in de kantine; daar staat nu de woonflat 'De Zette'.

Maar er waren natuurlijk ook optredens, zelfs voor de radio! We traden gemiddeld ± 10 keer per jaar op, één jaar zelfs 17 keer, voor bejaarden en gehandicapten, maar ook voor feestavonden

van jubilarissen e.d.; we ontmoetten altijd een zeer dankbaar publiek. De dirigent en ik waren de enige mannen en voor de rest waren er 28 dames; we reden met zo'n acht of negen auto's door Nederland, Tom Tom was er toen nog niet, dus je kunt wel nagaan wat een kabaal

het in die auto's was... '....daar gaat ie....nee, daar...!' We hielden ook jaarlijks een uitvoering in Verenigingsgebouw Vrede van de Gereformeerde Kerk; niet zelden waren er zoveel kaarten verkocht dat we een tweede avond nodig hadden. Meestal hadden we een vast patroon in de avond, we begonnen met muziek, daarna kwam er een gedicht o.i.d. om de dames een pauze te geven, daarna pauze al of niet met verloting, dan kwam het James Last Orkest, dia-voorstelling om de zes dames die James Last gespeeld hadden de gelegenheid te geven zich weer om te kleden, en afsluitend weer muziek. Ik zat dan, behoudens de muziekgedeeltes, al die tijd niets te doen en begon al snel m'n concentratie te verliezen. Dat heb ik toen 10 jaar lang gedaan en een geweldige tijd gehad. Vanaf m'n 10e jaar heb ik accordeonles gehad, eerst in de serre van hotel Roskam en daarna in een bovenzaaltje van gebouw Vrede met zo af en toe, voor de ouders, een gezamenlijke uitvoering beneden in de grote zaal.

NGK

Maar van het één komt het ander, de Kerkenraad zat ook verlegen om mensen dus werd ik ook alras verkozen als diaken in de Nederlands Gereformeerde Kerk. Na de kerkscheuring van 1968 hadden we geen eigen onderkomen meer. We hebben toen eerst in Gebouw Vrede gekerkt, daar is toen m'n oudste dochter Henrica nog gedoopt. Later, in ±1972, toen ik nog op zee zat, konden we een gebouw kopen, het stond wat achteraf op Buitenkwartier nr. 14, achter de winkel van Bert Oegema. Het was een oude mattenfabriek van de Fa. Mooiweer geweest, die we met eigen handen opgeknapt hebben tot we in 1972 er in konden kerken. Er zat ook een benedenverdieping in, eerst zat daar Hilbert van Dijk in met oldtimers, later is die ruimte opgeknapt als kindercrèche en vergaderruimte; het gebouw werd ook wel verhuurd. We kregen toen, na een vacante periode van meerder jaren een nieuwe predikant en die moest gehuisvest worden. Het was ds. Jack Plantinga uit Canada, zonder gemeente, werd toen parttime-dominee bij ons; ik kreeg opdracht om de preekvoorziening

en ook de huisvesting te verzorgen. Het was al gauw Jack en Gerrit, en wij hebben er goede vrienden aan over gehouden; we gaan nu nog steeds met elkaar om. Inmiddels was de kerk zover geslonken dat hij in 2006 moest worden opgeheven, de toenmalige leden, afkomstig uit de gemeenten Genemuiden, Hasselt, Vollenhove en Zwartsluis hebben zelf lokaal een geestelijk onderdak gevonden.

Schuttevaerlaan 4

Ondertussen zijn we getrouwd en verhuisd naar de Schuttevaerlaan 4.

Dat wil zeggen dat ik, vader geworden van twee dochters en een zoon, natuurlijk ook moest meedoen aan Koninginnedag, dat werd in Zwartsluis in die dagen nog heftig gevierd. We draaiden toen ook al mee in het regiobestuur van Pro Rege, vanuit die functie hebben we toen een stormbaan opgezet. De beide meisjes deden ook mee aan de optocht, eens waren ze verkleed als matrozen en wonnen toen een prijs in hun categorie, welke prijs weet ik niet precies meer. En je moest natuurlijk ook meedoen aan de tuinverlichting en straatoptocht van de 'Buurtvereniging De Nieuwe Sluis', ook daar zijn ze weleens in de prijzen gevallen. De 'Buurtvereniging DNS' organiseerde ook wel toneelavonden met verloting in ook gebouw 'Vrede', die werden ook zo goed bezocht dat ze ook twee avonden nodig hadden om aan het Zwartsluizer publiek te tonen wat ze allemaal konden. Gebouw 'Vrede' was toen van de Gereformeerde Kerk waar catechisaties en jeugdverenigingen plaatsvonden, maar was ook een soort multicultureel centrum waar bijvoorbeeld de plaatselijke 'Harmonievereniging Voorwaarts' haar jaarlijkse uitvoeringen hield. Ook zij hadden twee avonden nodig, waaruit blijkt dat het verenigingsleven in Zwartsluis 'welig tierde': er waren dan ook maar liefst 64 verenigingen springlevend en dat is erg veel voor een dorp van slechts ±4000 inwoners. Ook ik was daarmee behept, werd

Hulpdienst Kleine Noden werkt al meer dan 25 jaar met een grote groep vrijwilligers op heel verschillende terreinen. Voornamelijk het vervoeren van hulpbehoevende mensen die zonder familie of andere hulp in het dorp niet naar een ziekenhuis, fysiotherapeut, kapper of podoloog kunnen. Maar in de loop der tijd zijn ook veel andersoortige klussen gedaan, zoals slaapwacht bij zorgbehoevende medemensen, oppas bij echtparen waar één van de twee veel extra zorg nodig heeft en waardoor de ander wat tijd voor zichzelf krijgt. Maar ook allerhande hulp aan mensen die om allerlei redenen uit huis zijn gezet. Met als doel hun zaken weer op orde te krijgen, zoals bijvoorbeeld hulp met schilderen, schoonmaken, herinrichten. Iets wat in principe op het bordje van Maatschappelijk Werk komt maar al gauw uit handen gegeven wordt aan de Hulpdienst. Omdat er dan niet alleen gepraat, maar vooral hard gewerkt wordt en de zorgvraag binnen 'no time' veranderd is in 'case closed'. Dus een vrijwilligersorganisatie waar iedereen JALOERS op kan zijn. Een organisatie als Hulpdienst Kleine Noden Zwartsluis is eigenlijk onmisbaar in iedere stad of dorp. Daar zijn wel heel veel verschillende vrijwilligers voor nodig, die vertrouwen moeten uitstralen. Zodat als je het ooit nodig hebt, je het ook durft te vragen of te aanvaarden.

via de kerkelijke functie diaken het sociale leven van Zwartsluis ingestuurd. Er was toen behoefte aan een soort vrijwilligerswerk die bijvoorbeeld de container van gehandicapten en/of ouderen aan de weg zette, of gehandicapte mensen naar de fysio of het zwembad bracht. We hebben toen met nog een paar kerken en maatschappelijke organisaties de 'Stichting Hulpdienst Kleine Noden' opgericht: tevens nam ik zitting in de Stichtingsraad van de 'Stichting IJssel Vecht Delta', later in beiden als voorzitter. De 'Stichting HKN' functioneert nog steeds; mantelzorg bestond toen ook al, zou in de toekomst een grote rol in de Zorg blijven spelen.

Dat werk hield op toen ik een functie bij Van Heel in Kampen ging vervullen; de eerste paar jaar heb ik dat vanuit Zwartsluis gedaan door naar Kampen heen en weer te rijden, maar daarna kwam de verhuizing in zicht.

M'n oudste dochter was gescreend voor de HAVO en dan ligt het voor de hand dat je voor Kampen kiest, temeer dat daar christelijk onderwijs volop wordt gegeven.

Tot zover; Zwartsluis ...de helft van m'n leven.....

Gerrit de Vries

Tijdens de heropening van Protestants Christelijke Basisschool De Wijngaard in 1996 hanteerde burgemeester Kobes de kwast.

‘Mijn eerste gemeente, een schot in de roos’

Tussen 1991 en 1998 was hij de eerste burger van Zwartsluis. We hebben het over Bernard Kobes. Voor de CDA-politicus voelde ‘zijn eerste eigen gemeente’ als een warm bad. Voor De Sluziger Kroniek doken we met Kobes terug in de tijd.

U werd burgemeester in Zwartsluis, wat ging vooraf aan die benoeming en waarom koos u voor Zwartsluis?

Maatschappelijke interesses en bestuurlijke activiteiten spreken mij aan. Ik heb werkende weg een mooie aanloop genomen. Van professie ben ik leraar geschiedenis en staatsinrichting en zo kwam ik bij de Christelijk Historische Jongeren Organisatie. Wordingsgeschiedenis, trends en ontwikkelingen hebben mijn belangstelling. Bij de raadsverkiezingen in 1970 werd ik het jongste raadslid van Nederland in de raad van de gemeente Vriezenveen. Later kwam ik bij de gemeente Hellendoorn in de raad en werd daar in 1986

wethouder. Niet langer voor de klas bij de scholengemeenschap College Noetsele in Nijverdal en bezig met Oudheid, Grieken, Romeinen, Middeleeuwen en Nieuwe Geschiedenis, maar nu gericht op de toekomst van de grootste gemeente van Overijssel op de vijf grote steden na op de grens van de Regge en de Sallandse Heuvelrug en met de Koninklijke Nijverdal Ten Cate als grootste werkgever. De portefeuille FESZ is de mooiste portefeuille voor een wethouder. Financiën beheerst bijna alle sectoren. Economische Zaken heeft alles met bedrijvigheid, werkgelegenheid, ondernemers en de kracht van de gemeenschap. Bij Sociale Zaken weet je waarvoor je het doet: de mensen een zinvol bestaan geven door werk en participatie. Een vitale gemeente met 35.000 inwoners, met een krachtig bestuur in een prima wisselwerking met raad en bevolking. Mijn collega André Bonthuis werd benoemd tot burgemeester van Moordrecht. "Onze" burgemeester Huib Boer, vroeg bij herhaling waarom ik niet ging solliciteren en kwam steeds met de Staatscourant. Maar ik zat in de mooiste gemeente met een prachtig netwerk en uitstekende contacten. Ik weet nog best dat Huib kwam met de vacature Zwartsluis. Hij drong aan en ik keek hem op een rustige Twentse manier aan. Hij accentueert: 'Je bent het ook zo nog niet.' Ik heb gehoor gegeven aan zijn oproep. Vervolgens ging ik op bezoek bij de Commissaris van de Koningin, Jan Hendriks, bestuurder van formaat met de grootste telefooncentrale van Overijssel en daarna naar de vertrouwenscommissie met de fractievoorzitters

In 1992 opent de burgemeester samen met jongeren een damtoernooi van damvereniging DSS.

uit de raad. Er komt een oproep van de Minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Ien Dales. Zit ik bij de laatste drie of bij de laatste twee? Alleen de nummer één wordt benoemd. De volgende morgen belt zij: Benoeming Zwartsluis! Een nieuwe bladzijde in mijn bestuurlijke boek.

U was altijd betrokken bij het dorp en de mensen. Wat voor indruk maakte de samenleving op u?

Zwartsluis heeft een prachtige betrokken samenleving met een veelkleurig palet om in harmonie en consensus met elkaar aan de toekomst te werken. Vanuit de visie van de raad met een brede steun vanuit de bevolking, konden er met overtuiging, creativiteit, durf en daadkracht verbeteringen en vernieuwingen worden gerealiseerd. De lokale economie, met echt prachtige familiebedrijven en een uitgebreid veelkleurig MKB, heeft de kracht en mogelijkheden in zich om een sterk beeldmerk van Zwartsluis te vormen. Elke gemeente heeft zijn eigen DNA. Gemeenten zijn meer verschillend dan we van buiten denken: eigen historie en tradities, eigen gewoonten en gebruiken, een bepaalde samenstelling van de bevolking, veel of weinig partijen in de raad, één of meerdere kernen in de gemeente, grotere verscheidenheid, stedelijke of plattelands kenmerken. Een raad met raadsleden die al langer meelopen om de kansen voor de jongere generatie te vergroten bij het maken van de beste keuzes en zo naar de bevolking toe in de rol van volksvertegenwoordiger te groeien.

Je kan het nooit iedereen naar 't zin maken. Wat was lastig aan het dorp?

Dat weet je. Je leert omgaan met verantwoordelijkheden en de veelkleurigheid van de samenleving met verschillende meningen. Helder zijn en vol overtuiging gaan voor recht, rechtvaardigheid en gerechtigheid maakt je opstelling duidelijk. De meeste mensen willen dat een gemeente goed bestuurd wordt. Ik kan na zes jaar Zwartsluis beslist niet zeggen 'lastig'. Politiek betekent altijd kiezen, waarbij je niet vóór alles kunt zijn. Dat maakt besturen juist interessant, mooi en ook heel moeilijk waarbij durf, daadkracht en lef getoond moet worden. Wie burgemeester, wethouder of raadslid wil worden kan niet de kleur grijs aannemen. Visie, kennis en ervaring is van belang voor een goede onderbouwing van de standpunten.

Ik kan eerder zeggen dat de Sluzigers doorgaans direct, duidelijk, ad rem en slagvaardig zijn. Tukkers zijn op zich rustiger, gemoedelijker, meer afwachter dan Sluzigers. Er is een verschil in mentaliteit en cultuur. De bevolking van de vroegere steden en stadjes rondom de Zuiderzee reageert direct en kort. Bij binnenkomst hebben ze al een uitgesproken standpunt. In het

oosten kijken inwoners zaken rustiger aan en slapen er graag eerst nog een nachtje over. En...bij ja ja, moet je eigenlijk neen invullen. Wel hebben de Sluzigers een gepaste trots voor hun verenigingen, zoals DESZ, Voorwaarts en andere.

Wat voor herinneringen voeren de boventoon als u denkt aan Zwartsluis?

Het beleid was in die bestuursperiode sterk gericht op het versterken en behouden van voorzieningen. Ik had een bepaalde drive om met Zwartsluis op te stomen in de vaart der volkeren. Daarbij telt bestuurlijke intuïtie en een politieke antenne. De slagkracht ligt in het bouwen van woningen in de Barsbekerbinnenpolder en de verdere ontwikkeling van het natte industrie-terrein Groot Kranerweerd/ Meppelerdiep. Het voorzieningenniveau kon worden versterkt door een scholenslag met behoud van twee basisscholen en een christelijke mavo. Het zwembad 'De Kragge' onderging een totale renovatie door publiek-private samenwerking en het initiatief van de Overijsselse Bibliotheekdienst kreeg gestalte in een "Kulturhus" met bibliotheek, kinderopvang, lokale omroep, zorgloket en woningen voor ouderen. Uitstekende voorzieningen konden met steun van provincie, gemeente, woningstichting en andere participanten gerealiseerd worden. Als Stichting Waterland Overijssel ontvingen we van 1993 – 1999 vanuit het ministerie van Economische Zaken forse bijdragen om de samenwerking in het gebied van Wieden en Weerribben met de gemeenten Brederwiede, Steenwijk en IJsselham te bevorderen en de kwaliteit van de sector te verbeteren. Als voorzitter van deze nieuwe stichting kon ik volop meedenken en meedoen om impulsen te geven in de toeristisch-recreatieve sector.

Het naar Zwartsluis halen van de Nationale Sleepbootdagen past geheel in de versterking van deze toeristisch-recreatieve functie. De Sluziger Motor-sleepboot-fanaten Folkert de Jonge en Meindert Marinus gaven met een regionale activiteit met zo'n vijftien sleepboten op het Meppelerdiep de aanzet voor een groot evenement met landelijke uitstraling. De heren waren enthousiast en we legden contacten om de Nationale Sleepbootdagen naar Zwartsluis te halen met voorzitter Piet Bulthuis en de Friese bestuurders Seine Seinen en Joop Spijksstra van de VDMS. De Nationale Sleepbootdagen waren destijds in de Amsterdamse derde houthaven, ver buiten het centrum van de stad. Het prachtig decor van Zwartsluis met ruimte aan het Zwartwater en het Meppelerdiep sprak de bestuurders van de VDMS aan waardoor de Nationale Sleepbootdagen in 1994 naar Zwartsluis zijn gekomen. Hierdoor konden we ook in 1995 aansluiten bij Sail Amsterdam met de Turfroute als aanvoerlijn.

U kon de gebeurtenissen in aanloop naar de herindeling volgen, hoe was dat?

De charme van de lokale democratie kun je voluit beleven in Zwartsluis. Door sterk coördinerend te werken met de wethouders, de gemeentesecretaris, de raad, de ambtelijke medewerkers en de bevolking wordt de afstand klein. De menselijke maat met persoonlijke contacten is belangrijk. Korte lijnen en minder regelgeving. Gemeentelijke herindeling betekent dat de kloof tussen burger en bestuur groter wordt en de vierde macht wordt sterker. Schaalvergroting, fusies, globalisering was de trend in de samenleving, bij bedrijven, Europees en mondiaal. Groot, groter, grootst zette ook door bij de Provincie Overijssel aan de Luttenbergstraat in Zwolle en bij het Binnenhof in Den Haag. Meer centralistisch en grootstedelijk voor de winst. Herindelen is "in" in Nederland en ook in Denemarken. In Duitsland en in Frankrijk kennen ze geen gemeentelijke herindelingen zoals wij. Kan een bestuurslaag haar

Bernard Kobes met speciale gast en voetballiefhebber mr Jan Hendriks, oud-commissaris van de Koningin in Overijssel aan de befaamde conferentietafel in de bestuurskamer van Spakenburg, waar sportieve zaken als trends en ontwikkelingen op lokaal, gemeentelijk, landelijk niveau als op wereldschaal werden doorgenomen. Bernard Kobes schrijft na zijn pensioenering voetbalbeschouwingen voor het Nederlands Dagblad en voor de Bunschoter van de Topklasse en de Tweede Divisie.

taken niet aan of is die te klein, dan wordt de taak aan een hogere bestuurslaag overgedragen: van gemeente naar Gesamtgemeinde, naar Kreis, naar Bezirk, naar Bundesland of naar de Bundesrepubliek. Ook Frankrijk kenmerkt zich door kleine gemeenten en door een centralistische aanpak. De trend in ons land was gezet: efficiency en marktwerking. De politieke partijen in ons land gingen in meerderheid hierin mee. Voor Zwartsluis betekende deze bestuurlijke constellatie aansluiten bij een van de volgende mogelijkheden: a: 4 NW gemeenten met Brederwiede, Steenwijk en IJsselham. b: de 3 Zwartewatersteden met Genemuiden, Hasselt en Zwartsluis en c: samen met het oostelijk gelegen Staphorst. Een dominospel, waarbij in de politiek het getal veelal sterker is dan de adequate argumenten, de redelijkheid en de verdelende rechtvaardigheid. De raad heeft gekozen voor de combinatie van de drie gemeenten aan het Zwartewater, waarbij je vanuit de eigen gemeente kerktorens en silhouetten van de andere twee kunt zien. De welklinkende werknaam met impact, Zwartewatersteden, waar je ook in het bestuurlijke en stedelijke Den Haag mee kunt aankomen, is op gezag van de Zwolse auteur Wim Coster om moverende reden gewijzigd in Zwartewaterland.

Voelt u zich nog een beetje verbonden met de Sluzigers?

Meer dan een beetje. Je eerste gemeente als burgemeester vergeet je nooit. Alles is nieuw. Heel veel zaken zijn anders. Van het zand naar het water. Je kunt een probleem niet doorschuiven naar de eerste deur in de gang, de burgemeester. Je hebt als burgemeester een andere portefeuille met openbare orde, politie en veiligheid. Je bent geen lid van een fractie om te klankborden en soms ben je even eenzaam in je functie. Met veel genoegen en plezier kijk ik terug op Zwartsluis met al die bestuurlijke ontmoetingen en overleggen, met de bevolking, met verenigingen, met stichtingen en instellingen, met de raad, in het college en de andere overheden in de regio Zwolle, de provincie en rijk. Soms heb je een dag, dat het echt tegen zit en op weg naar huis zeg je tegen jezelf: 'Morgen, weer een nieuwe dag met nieuwe kansen'. Zwartsluis, mijn eerste gemeente, een schot in de roos.

Bernard Kobes en Robert Jansema

Omstreeks de eeuwwisseling verscheen een gedicht:

Het

van Zwartsluis

N is de Nieuwe Sluis, om zijn oudheid beroemd

Deze regel uit ons ABC lijkt een tegenstrijdigheid te bevatten. We zullen trachten hiervoor een verklaring te geven. "Swarte Sluys" oorspronkelijk niet veel meer dan de "Schans" groeit door de toenemende bedrijvigheid van handel en scheepvaart uit zijn jasje. Langs de zuidzijde van Het Meppelerdiep ontwikkelt zich dan een nieuwe woon- en werkplek, die ter onderscheiding van het oude Zwartsluis, "Nieuwe Schans" genoemd wordt.

Hoewel slechts door het Meppelerdiep van de Schans gescheiden, vormde de Nieuwe Sluis er bestuurlijk niet één geheel mee. De oude fortresse behoorde tot het rechtsgebied van de Drostambt van Vollenhove en de Nieuwe Sluis tot het Hoogschoutsambt Hasselt.

Als in de Schans in de loop der jaren veel huizen en bedrijfspanden door verbouwing enigszins vernieuwd zijn, blijft in de Nieuwe Sluis alles nog bij het oude. De ons 'onbekende dichter' uit 1900 moge dan wel spreken over beroemd zijn om zijn oudheid, de bewoners uit die tijd zullen wel anders gedacht hebben en 'beroemd' liever gewijzigd hebben gezien in 'berucht'. De schrijver doelt stellig op de oude gevels die overal te zien waren, zoals van het pand links van het midden, op de foto. Het is de smederij van J. Smit met het jaartal 1767. Het huis, eertijds bewoond door burgemeester de Koning, dateert zeker uit het begin 1700.

In het gemeentearchief van Hasselt bevinden zich lijsten, aangelegd door Napoleon (1807), waarop precies staat aangegeven wie in de Nieuwe Sluis woonden en wat ze krachtens stand en beroep aan belasting moesten betalen. Het zou interessant zijn alle 46 namen te noemen, omdat er vele bij zijn die nu nog in de burgerlijke stand van Zwartsluis staan geregistreerd.

De bedrijvigheid werd uiteraard veroorzaakt door de scheepvaart, die hoofdzakelijk bestond uit vervoer van turf, vanuit Drenthe aangevoerd en in Zwartsluis overgeladen in schepen die de Zuiderzee konden bevaren. Hiervoor waren veel sjouwers nodig, waarbij ook vrouwen niet ontbraken.

Het spreekt voor zich dat er talrijke winkeltjes waren. Zonder moeite kunnen we er 18 opnoemen. De handel en de uitbetaling van het loon geschiedde meestal in cafés. Het laatste laat zich raden wat hiervan de gevlogen waren, want de drank vloeyde rijkelijk. Drankzucht, armoede, epidemieën, waren even zoveel factoren die ertoe bijdroegen dat in donkere stegen erbarmelijke toestanden heersten.

Van de grote bedrijven noemen we de scheepswerven van Appel, reeds voor de tweede wereldoorlog verdwenen en van de firma Visscher, waar de werkzaamheden ook al vele jaren geleden beëindigd zijn.

Verder noemen we de talrijke kalkovens en leshuizen, die, hoewel niet in de Nieuwe Sluis gelegen, bijdroegen tot een grote bedrijvigheid, omdat er zoveel werknemers woonden. Onder de exploitanten van kalkovens noemen we de familie Vriese, die er enkele kapitale woningen bezaten. De tweede echtgenote van Cornelis de Vriese, Josina Cornelia van Dashorst, schonk o.a. kerkzilver aan de Hervormde kerk van Zwartsluis (1761).

Niet onvermeld mag blijven de zgn. schippersschool. Toen in 1878 de schoolwet van minister Klappeyne werd aangenomen, moesten vanwege de voorschriften veel oude schoolgebouwen worden afgebroken of verbouwd. In

Zwartsluis werden toen drie nieuwe scholen gezet, n.l. in het Buitenkwartier, in de Schans en op de Nieuw Sluis. Genoemde schoolwet, die het onderwijs sterk verbeterde, liet geen recht wedervaren aan het bijzonder onderwijs, door hieraan geen subsidie toe te kennen. Maar juist hierdoor nam het bijzonder onderwijs een grote vlucht en werden twee van de nieuwe scholen na verloop van tijd overbodig.

In 1927 werd in het gebouw aan de Nieuwe Sluis een schippersschool gehuisvest, genoemd naar de bekende politicus L. F. Duymaer van Twist. De kinderen werden bij particulieren ondergebracht en kregen drie jaar, met dubbele schooltijden, volledig lager onderwijs.

In 1959 werd de school opgeheven wegens een te laag leerlingenaantal, nadien nog gebruikt voor allerlei doeleinden, en bij de sanering van de Nieuwe Sluis afgebroken. Enkele boerderijen ondergingen hetzelfde lot en ook panden die o.i. bewaard hadden kunnen blijven. Nu herinnert alleen nog de naamgeving van de straten in deze vrijwel complete woonwijk aan datgene wat hier vroeger werd aangetroffen.

In 1963 zong menig Sluziger de longen uit z'n lijf tijdens de aubade op Koninginnedag.

De **Sluziger Kroniek** is het verenigingsorgaan van de **Historische Vereniging Zwartsluis**. Het verschijnt in de regel driemaal per jaar: in april, september en december. De redactie ontvangt graag kopij voor het blad van of via leden van de vereniging; in te zenden naar het correspondentieadres of het e-mailadres van de vereniging (zie onder).

**Historische
Vereniging.**
Zwartsluis

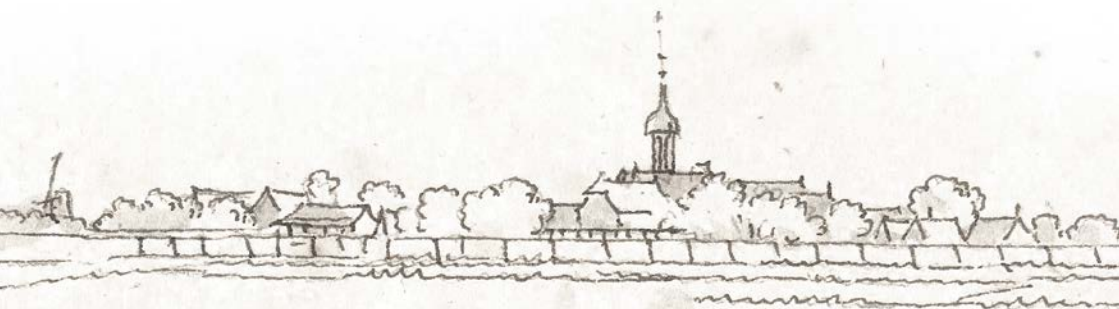
- Bestuur van de vereniging:** Geert Doosje, *interim-voorzitter*
Geke Francoise, *secretaris*
Stefan Wienk, *penningmeester*
Jan Schraa, *ledenadministratie*
Thijs Oosterhof, *archiefbeheer*
- Redactie Kroniek:** Robert Jansema, *eindredacteur*
Geke Francoise
Thijs Oosterhof
- Ereleden:** Z. Dekker-Schurink
J. Ridderinkhof
- Correspondentieadres:** Historische Vereniging Zwartsluis
Handelskade 25
8064 DV Zwartsluis
- Archieflocatie:** Handelskade 2 (aan de Grote Kolksluis;
bezoek op afspraak)
- Email:** info@historiezwartsluis.nl
- Website:** www.historiezwartsluis.nl
- Contributie:** € 15,- per jaar
€ 20,- per jaar voor buitenleden
- Bankrekening:** IBAN: NL91 SNSB 0940 9022 06
BIC: SNSBNL2A SNS BANK NV
T.n.v. Penningmeester HV Zwartsluis
Tel. nr. Penningmeester 06 15256554

De penningmeester verzoekt u bij het overmaken van de contributie ook uw adresgegevens te vermelden.

Verantwoordelijkheid Kroniek

Aan de artikelen en rubrieken wordt de grootst mogelijke zorg besteed. Door de redactie wordt geen enkele aansprakelijkheid aanvaard omtrent onjuistheden en/of fouten in door derden aangeleverde artikelen. Zij behoudt zich het recht voor artikelen zonder opgave van redenen in te korten of tekstuele wijzigingen aan te brengen.

Het overnemen van welk deel ook van de inhoud van de Kroniek of van foto's is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie.

De historische vereniging Zwartsluis, opgericht in 1990, streeft ernaar het historisch waardebef en de kennis over het erfgoed van Zwartsluis te bevorderen in allerlei vormen, onder haar leden en andere geïnteresseerden.

Vormgeving en opmaak:
Rudi Dekker | Grafische Vormgeving, Zwartsluis
www.rudidekker.nl

